

Indledning

I perioden januar 2005 – juni 2005 har "Spørg de unge arbejdsgruppen" under Intern Komite arbejdet med at kortlægge hvilke elementer der fastholder unge i spejderarbejdet. Dette er sket ved hjælp af spørgeskemaer til en række grupper, deres ledere og spejdere. Ud af arbejdet er der kommet en rapport, der dels lister 7 fastholdende elementer og dels kommer med forslag til hvordan grupperne mere konkret kan arbejde med disse elementer.

Vi håber at rapporten kan være til inspiration. God læselyst.

7 faktorer

- der fastholder de unge i spejderarbejdet!

KFUM-spejderne har gennem en årrække oplevet et fald i medlemstallet, hvilket har affødt en række initiativer fra korpsets side, med henblik på at vende denne tendens. Indholdet af følgende artikel er et forsøg på at opdele korpsets målsætning i mere håndgribelige og handlingsprægede målsætninger. Undersøgelsen er bygget på informationer indsamlet via spørgeskemaer og samtaler med nogle af landets gruppeledere, ledere og spejdere. Indholdet skal læses som et oplæg til diskussion og en inspirationskilde når man overvejer sin egen gruppes situation - ikke som en videnskabelig afhandling.

De 10- til 14-årige spejdere ønsker følgende:

- Gode ledere.
- Fremadskridende program.
- Godt kammeratskab.
- Accept af spejderarbejdet.
- Deltagelse i arrangementer uden for gruppens rammer.
- Gode lejre.
- Fede aktiviteter.
- Ansvar.

1. Gode ledere.

Det kan gruppen gøre: At gode ledere motiverer de unge kommer forhåbentlig ikke som en overraskelse for nogen, men på grundlag af undersøgelsen har vi udfærdiget en liste med kvaliteter ledergruppen ofte drager fordel af at besidde. Måske kan den tjene som en inspirationskilde, når I i gruppen overvejer om hvordan jeres ledersituation kan optimeres.

- a) **Betydelig aldersforskel blandt ledere:** Unge og ældre ledere er langt fra identiske i deres ledervirke, og det er et gennemgående træk for de velfungerende grupper, at der er betydelig aldersforskel i lederstaben. En mulig fremgangsmåde til at sikre denne aldersmæssige spredning, kunne være at tilbyde de ældre spejdere at være ledere for yngre enheder. Dette er en fremgangsmåde som mange grupper har gode erfaringer med. (se også "Ansvar").
- b) **Kønssammensætning:** Børn og unge trives godt med både maskuline og feminine impulser, og stimuleres bedst ved at udsættes for begge. Desuden vil der givetvis være ting af mere personlig karakter, som den unge helst vil drøfte med en leder af eget køn.
- c) **Antal ledere:** For at sikre en velfungerende lederstab har flere af grupperne gjort sig den erfaring at 3-5 ledere (afhængig af enhedens størrelse) er et optimalt antal for en enhed. På denne måde sikres at de enkelte ledere har mere tid til at fordybe sig i de enkelte møder og ture, uden at de unge mister fornemmelsen af en fast og stabil lederstab.
- d) **Erfaring:** Det er centralt for kvaliteten af spejderarbejdet at lederstaben besidder en betydelig spejdermæssig erfaring. Dette udelukker på ingen måde at man kan inddrage voksne som ikke før har kendt til spejderarbejdet i lederarbejdet, men det er vigtigt at en sådan støttes af andre og mere erfarne ledere.
- e) **Motivation:** At motivationen hos lederne er central virker indlysende, men åbenbart er det knapt så indlysende at det kræver en aktiv og målrettet indsats for at skabe og bibeholde en sådan. Flere grupper har stor succes med at udpege en ansvarlig for sociale aktiviteter lederne imellem, og aktivt opfordre ledere til at deltage i kurser. Desuden kan det være en god ide at nå frem til en klar holdning til hvorvidt det er acceptabelt at anvende en del af gruppens økonomiske råderum på lederpleje.
- f) **Arbejdsfordeling:** Gruppen bør skåne ledere for hovedparten af de opgaver, som ikke har direkte relation til de unge. Lederen er de unges direkte kontakt til gruppen og spejderarbejde, så selvom ledere ofte er lette at hverve til diverse opgaver, så risikerer gruppen at skyde sig selv i foden ved at trække for meget på denne ressource. I stedet kan gruppen udfærdige klare opgaver for grupperådet og evt. forældreforeningen/støttekredsen, og

huske at inddrage medlemmerne i disse i gruppens sociale liv, så arbejdet ikke får en snært at "sur pligt".

2. Fremadskridende program

Det kan gruppen gøre: Det er vigtigt for de unges oplevelse af spejderarbejdet som en meningsfuld fritidsinteresse, at de kan se en fremadskridende proces i arbejdet og kan følge med i udviklingen. Med dette mål for øje kan gruppen overveje følgende:

- o **Halv-/helårsplanlægning:** Landet over har grupper positive erfaringer med halv/helårsplanlægning, og at opstille klare skæl mellem hvad de forskellige enheder beskæftiger sig med. Et godt huskeråd til lederne kan være at spørge sig selv "Hvad er formålet med denne aktivitet?" hver gang et programpunkt føres på listen.

- o **Bæverenhedens formål:** Flere grupper beskriver en positiv udvikling i gruppen efter at have nedlagt bæverenheden. Dette har for flere grupper ført til en lavere udmeldingsfrekvens, da børnene ikke når at blive trætte af spejderarbejdet sidst i ulvetiden. Desuden har denne justering af gruppens struktur frigjort lederressourcer til at styrke de andre enheder. Et sådan tiltag er selvfølgelig ikke tilrådeligt hvis enheden er velfungerende, men en god snak om hvad målet med, og vilkårene for, bæverarbejdet er, kunne måske styrke jeres enhed.

- o **Forståelse af målet:** Man bør ikke undervurdere værdien af at få spejderne til at forstå den grundlæggende tanke bag "totaludviklingen", og hvad det betyder for dem – både nu og på længere sigt. Hvis lederne ikke finder det unaturligt, er det en mulighed at jeres enheder kunne drage fordel af en uformel snak, mellem unge og ledere, om hvorfor så mange mennesker bruger en stor del af deres fritid på spejderarbejdet.

3. Godt kammeratskab

Det kan gruppen gøre: Kammeratskabet beskrives, af både børn og voksne, som et af de helt centrale elementer i det gode spejderarbejde. Dette kommer nok ikke som en overraskelse for nogen, men her følger et par punkter gruppen kan overveje i hvor høj grad den er opmærksom på:

- o **Børnenes indbyrdes relationer:** Disse danner grundlag for børnenes oplevelse af miljøet i gruppen, og er ofte bestemmende for om børnene ønsker at fortsætte. Alle er klar over at det er vigtigt, men husker I at gøre en bevidst indsats for at pleje det? Nogle grupper har haft succes med at tilknytte en leder til hver patrulje, som har ansvaret for at holde føling med udviklingen i denne. Andre grupper beskriver en positiv udvikling som følge af at have udpeget en leder der er ansvarlig for at mobningsproblemer o.l. opdages, løses og følges op på.

- o **Relationer mellem ledere og spejdere:** Lederne bør være bevidste om at de er forbilleder for spejderne, og at det for mange spejdere

er af stor betydning at de føler sig accepteret, påskønnet og ønsket af lederne. Undersøgelser har vist at ros er særdeles præstationsfremmende og motiverende, og det er vigtigt at ledere er opmærksomme på at finde, fremhæve og dyrke spejderens stærke sider.

- o **Ledernes indbyrdes relationer:** Desuden må man endelig ikke undervurdere vigtigheden af de indbyrdes relationer i lederstaben, da u hensigtsmæssigheder på dette område ofte afspejler sig hos børnene. Evt. kunne GL have ansvaret for at vurdere disse relationer og om nødvendigt træde til.

4. Accept af spejderarbejdet

Det kan gruppen gøre: Det er en almindeligt kendt problemstilling at spejderne har en støvet profil, og at især nogle spejdere omkring puberteten føler sig flove over spejderarbejdet. Her følger et par forslag til hvad gruppen kan gøre for at give spejderne nogle redskaber til at holde fast ved spejderarbejdet i disse kritiske år:

- o **Fede aktiviteter:** Det lyder måske som en let løsning at skrive dette punkt på listen, men her tænkes ikke på at programmet generelt skal være sjovt (hvilket det selvfølgelig også skal være). Derimod tænkes der på rigtigt fede aktiviteter, som gruppen ikke har ressourcer til at gennemføre ofte, men som til gengæld vil fremstå som noget helt specielt for børnene. Det giver både spejderen noget at se frem til, og noget at fremhæve på det alt for velkendte spørgsmål "hvorfors gider du stadig det spejder-lort". Måske kan det være en løsning for jeres gruppe, ved halv-/hel-årsplanlægningen, at planlægge mindst 3 arrangementer som også udefra vil fremstå som fede og attraktive. Denne slags arrangementer kræver en større indsats af ledere end et "standartspejdermøde", men hvis de til gengæld fastholder de unge er det måske umagen værd. Det kan f.eks. være rapelling eller pæleklatrung, sejlture med et flot gammelt skib eller o-løb i motorbåde, en tur i et svævefly eller hvad fantasien ellers rækker til!
(se også "Gode lejre")

5. Deltagelse i arrangementer uden for gruppens rammer

Det kan gruppen gøre: Først og fremmest sikrer disse aktiviteter at spejderne får mulighed for at møde andre spejdere, og får indblik i at der er andre måder at gøre tingene på, end hvad de er vant til. Desuden vil spejderen ofte motiveres fordi denne føler sig anerkendt, f.eks. når han/hun opdager at enheden er de bedste til pionering (evt. fordi de har arbejdet meget med det den seneste tid). Dette bevirker ofte at "den kedelige teori" fremstår mere meningsfuld.

For at fremme disse aspekter kan gruppen bl.a. overveje deltagelse i

- o **Korpsets udbudte kurser:** Disse kurser har generelt høstet stor ros, og bidrager oftest med spejderfærdigheder såvel som kammeratskab.

På grund af centerleje har disse kurser desværre ofte en betydelig deltagerpris, men mange grupper har særdeles gode erfaringer med at dække disse udgifter for spejderen (eventuelt vil kommunen støtte).

- **Distriktets udbudte arrangementer:** Ofte har distriktet et stort udbud af arrangementer, og lederne bør både være opsøgende omkring hvilke relevante tiltag der er taget i landsdelen, og klar til at give en hånd med afviklingen af disse. Arrangørerne er frivillige ligesom dig, og jo flere der tilbyder deres hjælp – jo højere bliver kvaliteten.

6. Gode lejre

Det kan gruppen gøre: Lejrene opleves af mange unge som kernen i spejderarbejdet, og det er derfor af meget stor betydning at disse er planlagt, tilrettelagt og gennemført således at de unge motiveres til at vedblive deres virke i gruppen på længere sigt. Her følger et par erfaringer gjort af grupperne i undersøgelsen, som kan tjene som inspirationskilde i planlægningsarbejdet.

- **Udenlandsture:** Flere grupper har haft succes med at afholde en stor udenlandstur for troppen hvert 4./5. år, således at spejderne ca. hvert 2. år kommer på en sådan eller korpslejr. Dermed er der altid en særlig fed oplevelse at se frem til indenfor en overskuelig fremtid, og man sikrer sig at næsten alle tropsspejdere får mulighed for at opleve denne helt specielle oplevelse. Sådanne arrangementer er en betydelig udgift for gruppen, men man kan argumentere for at arbejdet med at tjene penge også er en del af oplevelsen for spejderne hvis bare deres indsats påskønnes og de hjælpes til at holde målet for øje.
- **Ture generelt:** Hvad spejderne forstår ved en "god lejr", er lige så forskelligt som hvad James Bond og dansktopsangerne forstår ved "god smag". Af samme grund bør lederne tilstræbe stor variation i turenes indhold og form for at tilfredsstille og udfordre flest mulig.

7. Ansvar

Det kan gruppen gøre: At vi som mennesker ofte motiveres gennem ansvar er i god harmoni med spejderarbejdet og spejderånden, og her følger et par erfaringer fra nogle af landets velfungerende troppe:

- **Patruljesystemet:** Et fællestræk for de velfungerende grupper i undersøgelsen, er at de lægger megen vægt i patruljesystemet og grundideen om at "børn leder børn". Dog pointeres vigtigheden af at de unge får respons på deres indsats, og at de ældre spejdere udfordres på andre måder end ved at få ansvar for "de små" (f.eks. ved stabspatrulje-arbejde)
- **Ledervirke:** Næsten alle grupper har kun positivt at sige om anvendelsen af interesserede trops- og seniorspejdere som (hjælpe)ledere for mindre enheder. Det kan også bidrage til motivationen når lederne

viser dem denne tillid gennem ansvar ved at tiltro dem en sådan opgave. Det er dog vigtigt at pointere at ansvaret skal uddelegeres under skyldig hensynstagen til at de unge ofte har en meget aktiv fritid, og at lederen derfor til stadighed skal have for øje hvorvidt spejderen selv ønsker opgaven, og har ressourcer til den.

Med håb om en fremadrettet og konstruktiv diskussion

\Bjarke Larsen